YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

4 päivänä toukokuuta 1999 *

Asiassa C-262/96,

jonka Sozialgericht Aachen (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Sema Sürül

vastaan

Bundesanstalt für Arbeit

ennakkoratkaisun Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta turkkilaisiin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 19 päivänä syyskuuta 1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 3/80 (EYVL 1983, C 110, s. 60) tiettyjen määräysten tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J.-P. Puissochet, G. Hirsch ja P. Jann sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón ja R. Schintgen (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— Sürül, edustajanaan asianajaja Rainer Hofmann, Aachen,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos Ernst Röder ja saman ministeriön ylempi hallitusneuvos Bernd Kloke,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston lähetystöneuvos Anne de Bourgoing,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään kanslerinviraston ministerineuvos Wolf Okresek,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor John E. Collins, avustajanaan barrister Eleanor Sharpston,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat Peter Hillenkamp ja Pieter van Nuffel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Sürülin, edustajanaan Rainer M. Hofmann, Saksan hallituksen, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön ylijohtaja Claus-Dieter Quassowski, Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen apulaisneuvonantaja Marc Fierstra, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään Eleanor Sharpston, ja komission, asiamiehenään Peter Hillenkamp, 25.11.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.2.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon suullisen käsittelyn uudelleen aloittamisesta 23.9.1998 annetun määräyksen,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Sürülin, edustajanaan Rainer M. Hofmann, Saksan hallituksen, asiamiehenään Claus-Dieter Quassowski, Ranskan hallituksen, asiamiehenään Anne de Bourgoing, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään Marc Fierstra, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään John E. Collins, avustajanaan barrister Mark Hoskins, ja komission, asiamiehenään Peter Hillenkamp, 11.11.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.12.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Sozialgericht Aachen on 24.7.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.7.1996, esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta turkkilaisiin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 19 päivänä syyskuuta 1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 3/80 (EYVL 1983, C 110, s. 60) tiettyjen määräysten tulkintaa.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa kantajana on Turkin kansalainen Sürül ja vastaajana Bundesanstalt für Arbeit ja joka koskee sitä, että vastaaja on kieltäytynyt myöntämästä kantajalle perheavustuksia 1.1.1994 lähtien.

ETY—Turkki-assosiaatio

3 Turkin tasavalta toisaalta ja ETY:n jäsenvaltiot sekä yhteisö toisaalta allekirjoittivat 12.9.1963 Ankarassa sopimuksen Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisestä assosiaatiosta; tämä sopimus on lopullisesti tehty, hyväksytty ja vahvistettu yhteisön puolesta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY (EYVL 1964, 217, s. 3685; jäljempänä sopimus).

4 Sopimuksen tarkoituksena on sen 2 artiklan 1 kohdan mukaan edistää sopimuspuolten välisten kaupallisten ja taloudellisten suhteiden jatkuvaa tasapainoista vahvistamista. Tätä varten sopimus sisältää valmistelevan vaiheen, jonka aikana Turkin tasavalta voi vahvistaa talouttaan yhteisön avustuksella (3 artikla), siirtymävaiheen, jonka aikana toteutetaan asteittain tulliliitto ja lähennetään talouspolitiikkaa (4 artikla), sekä loppuvaiheen, joka perustuu tulliliittoon ja joka merkitsee talouspolitiikan yhteensovittamisen vahvistamista (5 artikla).

5 Sopimuksen 6 artikla kuuluu seuraavasti:

"Varmistaakseen assosiaatiojärjestelmän soveltamisen ja asteittaisen kehittämisen sopimuspuolet kokoontuvat assosiaationeuvostossa, joka toimii sille tällä sopimuksella annettujen toimivaltuuksien rajoissa." *

6 Sopimuksen 8 artiklassa, joka kuuluu II osastoon, jonka otsikkona on "Siirtymävaiheen täytäntöönpano", määrätään seuraavaa:

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset sopimuksesta on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

"Assosiaationeuvosto vahvistaa 4 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ennen siirtymävaiheen alkamista ja lisäpöytäkirjan 1 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen niillä yhteisön perustamissopimuksessa tarkoitetuilla aloilla, erityisesti tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla, annettavien säännösten ja määräysten edellytykset, yksityiskohtaiset säännöt ja aikataulun, jotka on otettava huomioon, sekä kaikki tarpeellisiksi osoittautuvat suojalausekkeet."

7 Samaan II osastoon kuuluvassa 9 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Sopimuspuolet toteavat, että sopimuksen soveltamisalalla kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä yhteisön perustamissopimuksen 7 artiklassa ilmaistun periaatteen mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sellaisten erityissäännösten ja määräysten soveltamista, jotka voidaan antaa 8 artiklan nojalla."

8 Sopimuksen 12 artikla kuuluu seuraavasti:

"Sopimuspuolet sopivat toimivansa yhteisön perustamissopimuksen 48, 49 ja 50 artiklan hengessä toteuttaakseen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden asteittaisesti välillään."

9 Sopimuksen 22 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Assosiaationeuvosto käyttää päätösvaltaa sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja siinä määrätyissä tapauksissa. Kummankin sopimuspuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tehtyjen päätösten täytäntöönpanemiseksi — — ."

10 Brysselissä 23.11.1970 allekirjoitetun lisäpöytäkirjan, joka tehtiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin yhteisön puolesta 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2760/72 (EYVL L 293, s. 1; jäljempänä pöytäkirja), 1 artiklassa määrätään sopimuksen 4 artiklassa tarkoitetun siirtymävaiheen toteuttamisen edellytyksistä, yksityiskohtaisista säännöistä ja aikataulusta. Pöytäkirjan 62 artiklan mukaan pöytäkirja on erottamaton osa sopimusta.

11 Pöytäkirja sisältää II osaston, jonka otsikko on "Henkilöiden ja palveluiden liikkuvuus" ja jonka I luku koskee työntekijöitä.

12 Pöytäkirjan 36 artiklassa vahvistetaan määräaika työntekijöiden vapaan liikkuvuuden asteittaiselle toteuttamiselle yhteisön jäsenvaltioiden ja Turkin tasavallan välillä sopimuksen 12 artiklassa ilmaistujen periaatteiden mukaisesti, ja siinä määrätään, että assosiaationeuvosto päättää tätä varten tarvittavista yksityiskohtaisista säännöistä.

13 Pöytäkirjan 39 artikla on seuraavanlainen:

"1. Ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa seuraavan ensimmäisen vuoden loppua assosiointineuvosto antaa sosiaaliturvan alalla määräyksiä yhteisön alueella liikkuvien turkkilaisten työntekijöiden ja heidän yhteisön alueella asuvien perheittensä hyväksi.

2. Näiden määräysten on mahdollistettava se, että vahvistettavien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti turkkilaisten työntekijöiden eri jäsenvaltioissa täyttyneet vakuutus-, työskentely- ja asumiskaudet lasketaan yhteen vanhuuden, kuoleman ja työkyvyttömyyden perusteella maksettavien eläkkeiden ja elinkorkojen osalta sekä heidän ja heidän yhteisön alueella asuvien perheenjäsentensä terveydenhuollon osalta. Näillä määräyksillä ei voida velvoittaa yhteisön jäsenvaltioita ottamaan huomioon Turkissa täyttyneitä kausia.

3. Edellä tarkoitettujen määräysten on mahdollistettava perhe-etuuksien maksaminen, jos työntekijän perhe asuu yhteisön alueella.

— —."

14 Sopimuksella perustettu assosiaationeuvosto teki pöytäkirjan 39 artiklan nojalla 19.9.1980 päätöksen N:o 3/80.

15 Tämän päätöksen tarkoituksena on jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen, jotta perinteisille sosiaaliturva-aloille kuuluvat etuudet voitaisiin myöntää sellaisille turkkilaisille työntekijöille, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet yhdessä tai useammassa yhteisön jäsenvaltiossa, sekä heidän perheenjäsenilleen ja jälkeen jääneilleen.

16 Tätä tarkoitusta varten päätöksen N:o 3/80 määräyksissä viitataan pääasiassa sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä heinäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) tiettyihin säännöksiin ja joiltakin osin asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 574/72 (EYVL L 74, s. 1).

17 Päätöksen N:o 3/80 1—4 artikla kuuluvat sen I lukuun, jonka otsikkona on "Yleiset määräykset". *

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset päätöksestä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

18 Päätöksen 1 artikla, jonka otsikkona on "Määritelmät", kuuluu seuraavasti:

"Tätä päätöstä sovellettaessa

a) ilmaisuilla —— 'perheenjäsen', 'jälkeen jääneet', 'asuminen', —— 'perheetuudet', 'perheavustukset' —— on se merkitys, joka niille annetaan asetuksen (ETY) N:o 1408/71 1 artiklassa ——

b) 'työntekijällä' tarkoitetaan

i) henkilöä, joka on pakollisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen perusteella vakuutettu yhden tai useamman palkattujen työntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmän alan kattaman vakuutustapahtuman varalta, jollei asetuksen (ETY) N:o 1408/71 liitteessä V olevan A kohdan, Belgia, 1 kohdassa esitetyistä rajoituksista muuta johdu;

ii) henkilöä, joka on pakollisesti vakuutettu yhden tai useamman tässä päätöksessä tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta sosiaaliturvajärjestelmässä, joka koskee kaikkia asukkaita tai koko työssäolevaa väestöä, jos tällainen henkilö

— voidaan määrittää palkatuksi työntekijäksi sen perusteella, kuinka tällainen järjestelmä on hallinnollisesti järjestetty tai rahoitettu, tai

— jollei tällaista perustetta ole, on vakuutettu joidenkin muiden liitteessä esitettyjen vakuutustapahtumien varalta palkattujen työntekijöiden järjestelmässä joko pakollisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen perusteella;

— —."

19 Päätöksen N:o 3/80 1 artiklan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitetussa liitteessä ei ole Saksan osalta mitään työntekijän käsitteen määritelmää koskevaa täsmennystä.

20 Päätöksen N:o 3/80 2 artiklassa, jonka otsikkona on "Henkilöllinen soveltamisala", määrätään seuraavaa:

"Tätä päätöstä sovelletaan

— työntekijöihin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan ja jotka ovat Turkin kansalaisia,

— näiden työntekijöiden perheenjäseniin, jotka asuvat jonkin jäsenvaltion alueella,

— näiden työntekijöiden jälkeen jääneisiin."

21 Päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdassa, jonka otsikkona on "Yhdenvertainen kohtelu" ja jonka sanamuoto on sama kuin asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohdan, määrätään seuraavaa:

"Jollei tämän päätöksen erityisistä määräyksistä muuta johdu, jäsenvaltion alueella asuvat henkilöt, joihin tätä päätöstä sovelletaan, ovat jäsenvaltion lainsäädännön

mukaan samojen velvoitteiden alaisia ja nauttivat samoja etuja kuin tämän valtion kansalaiset."

22 Päätöksen N:o 3/80 4 artiklan, jonka otsikkona on "Aineellinen soveltamisala", 1 kohta kuuluu seuraavasti:

"Tätä päätöstä sovelletaan kaikkeen sosiaaliturva-alaa koskevaan lainsäädäntöön, joka koskee

a) sairaus- ja äitiysetuuksia,

b) työkyvyttömyysetuuksia, mukaan lukien ansaitsemiskyvyn ylläpitämiseksi tai parantamiseksi tarkoitetut etuudet,

c) vanhuusetuuksia,

d) jälkeen jääneiden etuuksia,

e) työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi maksettavia etuuksia,

f) kuolemantapauksen vuoksi annettavia avustuksia,

g) työttömyysetuuksia,

h) perhe-etuuksia."

23 Päätöksen N:o 3/80 III osasto, jonka otsikkona on "Eri etuusryhmiä koskevat erityismääräykset", sisältää asetuksen N:o 1408/71 kaltaiset yhteensovittamismääräykset, jotka koskevat sairaus-, äitiys- ja työttömyysetuuksia, vanhuusetuuksia ja kuoleman johdosta maksettavia etuuksia (eläkkeet), työtapaturma- ja ammattitautietuuksia, kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia sekä perhe-etuuksia ja -avustuksia.

24 Toisin kuin kahdessa muussa ETY—Turkki-assosiaationeuvoston samana päivänä tekemässä päätöksessä, nimittäin assosiaation kehittämistä koskevassa päätöksessä N:o 1/80 ja Turkille myönnettävän erityisavun toimeenpanoa koskevien edellytysten määrittämistä koskevassa päätöksessä N:o 2/80 (näitä päätöksiä ei ole julkaistu), päätöksessä N:o 3/80 ei täsmennetä sen voimaantuloajankohtaa.

25 Päätöksen N:o 3/80 32 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Turkki ja yhteisö toteuttavat kumpikin osaltaan tämän päätöksen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet."

26 Komissio teki neuvostolle 8.2.1983 ehdotuksen asetukseksi (ETY) päätöksen N:o 3/80 soveltamisesta Euroopan talousyhteisössä (EYVL C 110, s. 1); ehdotuksen mukaan tätä päätöstä "sovelletaan yhteisössä" (1 artikla) ja siinä vahvistetaan tämän päätöksen "täydentävät soveltamissäännöt".

27 Neuvosto ei tähän mennessä ole hyväksynyt tätä asetusehdotusta.

Kansallinen lainsäädäntö

28 Saksassa perheavustukset myönnetään 14.4.1964 annetun *Bundeskindergeldgesetz*in (liittovaltion lapsilisälaki, BGBl. I, s. 265, jäljempänä BKGG) nojalla.

29 BKGG:ssä säädetyillä perheavustuksilla, jotka kuuluvat perhepoliittisiin toimenpiteisiin, on tarkoitus keventää lasten kasvatuksesta aiheutuvaa taloudellista rasitusta. BKGG:n 10 ja 11 a §:n mukaan yksilapsinen perhe saa kuukaudessa 70 Saksan markkaa (DEM), johon pienituloiset saavat tietynsuuruisen korotuksen.

30 BKGG:n 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 2 §:n 5 momentissa säädetään, että henkilöllä, jonka kotipaikka taikka vakituinen asuinpaikka on kyseisen lain soveltamisalueella, on oikeus perheavustuksiin, jos hänen huollettavinaan olevien lasten kotipaikka taikka vakituinen asuinpaikka on samalla alueella.

31 1.1.1994 voimaan tulleen ja 31.1.1994 julkaistun (BGBl. I, s. 168) BKGG:n 1 §:n 3 momentin muutoksen seurauksena Saksassa asuvilla muiden maiden kansalaisilla on kuitenkin oikeus saada perheavustuksia vain, jos heillä on oleskeluoikeus (Aufenthaltsberechtigung) tai oleskelulupa (Aufenthaltserlaubnis).

32 Tältä osin BKGG:n 42 §:ssä rinnastetaan saksalaisiin ainoastaan Euroopan yhteisön muiden jäsenvaltioiden kansalaiset, pakolaiset ja valtiottomat henkilöt.

33 *Ausländergesetz*in (Saksan ulkomaalaislaki) mukaan oleskeluoikeuden (Aufenthaltsberechtigung) ja oleskeluluvan (Aufenthaltserlaubnis) nojalla ulkomaalaisella on itsenäinen rajoittamaton tai määrätyksi ajaksi annettu, mutta pidennettävissä oleva oleskeluoikeus. Sitä vastoin tilapäinen oleskelulupa (Aufenthaltsbewilligung) myönnetään tiettyä tarkoitusta varten ja se on ajallisesti rajoitettu, minkä vuoksi pysyvän oleskeluluvan saaminen myöhemmin sen perusteella ei ole mahdollista.

Pääasia

34 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että Sürülit ovat Turkin kansalaisia, jotka asuvat laillisesti Saksassa.

35 Kantajan aviomiehelle myönnettiin vuonna 1987 lupa tulla tähän maahan opiskeluja varten.

36 Vuonna 1991 hänen vaimonsa sai luvan seurata häntä Saksaan perheen yhdistämisen perusteella.

37 Kummallakin aviopuolisolla on kyseisessä jäsenvaltiossa tilapäinen oleskelulupa (Aufenthaltsbewilligung).

38 Kantajan aviomies on lisäksi saanut luvan työskennellä opintojensa ohessa sivutoimisesti määrätyn työnantajan palveluksessa enintään 16 tuntia viikossa, ja hän onkin ollut tällaisessa toimessa asianmukaisen työluvan perusteella. Tämän toimen perus-

teella kantajan aviomies ei maksa lakisääteisiä sairaus- ja vanhuuseläkevakuutusmaksuja, mutta hänen työnantajansa on vakuuttanut hänet työtapaturmien varalta.

39 Sema Sürülilla ei sitä vastoin ole lupaa tehdä palkattua työtä.

40 Sema Sürül synnytti 14.9.1992 Saksassa lapsen, jota hän hoitaa ja kasvattaa perheen yhteisessä kodissa. Tältä osin Sozialgericht Aachen katsoo, että Saksan lainsäädännön mukaan pakolliset lakisääteiset eläkevakuutusmaksut on katsottava maksetun sen henkilön hyväksi, joka kasvattaa alle kolmivuotiasta lastaan.

41 Bundesanstalt für Arbeit on näin ollen maksanut perheavustuksia Sema Sürülille, joka myös sai vuonna 1993 pienituloisille henkilöille tarkoitettua perheavustusten täydennystä.

42 Bundesanstalt für Arbeit lopetti kuitenkin 1.1.1994 alkaen näiden perheavustusten maksamisen siitä syystä, että Sema Sürül ei enää täyttänyt kyseisestä päivästä lukien BKGG:ssä säädettyjä avustuksen myöntämisedellytyksiä, koska hänellä ei ole oleskeluoikeutta (Aufenthaltsberechtigung) tai oleskelulupaa (Aufenthaltserlaubnis). Bundesanstalt für Arbeit kieltäytyi maaliskuussa 1994 samasta syystä maksamasta Sema Sürülille enää perheavustusten täydennystä.

43 Kun Sema Sürülin tekemä hallintovalitus näistä päätöksistä hylättiin, hän nosti kanteen Sozialgericht Aachenissa väittäen, että hänellä on ETY—Turkki-assosiaatiota koskevien sääntöjen perusteella oikeus samaan kohteluun kuin Saksan kansalaisilla

niin, että hänelle kyseisessä jäsenvaltiossa myönnetyn oleskeluoikeutta osoittavan asiakirjan tyypillä ei ole merkitystä.

44 Tämän tuomioistuimen mukaan Sema Sürül ei voi minkään saksalaisen säännöksen nojalla saada edelleen perheavustuksia, koska BKGG:ssä, sellaisena kuin se on 1.1.1994 voimaan tulleessa muodossaan, rinnastetaan Saksan kansalaisiin ainoastaan Euroopan yhteisön muiden jäsenvaltioiden kansalaiset, pakolaiset ja valtiottomat henkilöt. Tämä tuomioistuin kysyy kuitenkin, voiko Sema Sürül saada ETY—Turkki-assosiaatioon liittyvien sääntöjen perusteella oikeuden perheavustuksiin samoin

edellytyksin kuin Saksan kansalaiset.

Ennakkoratkaisukysymykset

45 Koska Sozialgericht Aachen katsoo, että asian ratkaisu riippuu näin ollen yhteisön oikeuden tulkinnasta, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko Saksassa asuvalla Turkin kansalaisella, joka kuuluu Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella perustetun assosiaationeuvoston 19.9.1980 tekemän päätöksen N:o 3/80 2 artiklan henkilölliseen soveltamisalaan ja jolla on ainoastaan tilapäinen oleskelulupa (Aufenthaltsbewilligung), välittömästi päätöksen N:o 3/80 3 artiklan ja 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan perusteella sellainen oikeus Saksan lapsilisään (Kindergeld), jonka saamiseksi on täytettävä ainoastaan saksalaisia koskevat edellytykset mutta ei *Bundeskindergeldgesetz*in (BKGG) 1 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen, sellaisena kuin kyseinen säädös on julkaistu 31.1.1994 (BGBl. I, s. 168), mukaisia, ulkomaalaisia koskevia lisäedellytyksiä?

Sama kysymys yleisemmin muotoiltuna:

Voiko jäsenvaltio evätä Turkin kansalaiselta, joka kuuluu assosiaationeuvoston päätöksen N:o 3/80 2 artiklan henkilölliseen soveltamisalaan, lainsäädäntönsä mukaisen perhe-etuuden sillä perusteella, että kyseisellä henkilöllä ei ole varsinaista oleskeluoikeutta (Aufenthaltsberechtigung) tai oleskelulupaa (Aufenthaltserlaubnis)?

2) Onko Turkin kansalainen, joka asuu jäsenvaltion alueella, assosiaationeuvoston päätöksen N:o 3/80 2 artiklassa ja 1 artiklan b alakohdassa tarkoitettu työntekijä sen ajan, jonka hän on hoitanut lasta, kun kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan hänen hyväkseen katsotaan maksetun lakisääteisiä eläkevakuutusmaksuja tältä ajalta?

3) Onko Turkin kansalainen, joka asuu jäsenvaltion alueella ja opiskelun ohella työskentelee siellä asianmukaisen työluvan saatuaan toisen palveluksessa sivutoimisesti enintään 16 tuntia viikossa palkattuna työntekijänä, jo tämän perusteella assosiaationeuvoston päätöksen N:o 3/80 2 artiklassa ja 1 artiklan b alakohdassa tarkoitettu työntekijä, tai onko hän tällainen työntekijä joka tapauksessa sen vuoksi, että hänet on vakuutettu lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella työtapaturmien varalta?"

46 Näillä kolmella ennakkoratkaisukysymyksellä, joita on tarkasteltava yhdessä, kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava niin, että siinä kielletään jäsenvaltiota edellyttämästä, että Turkin kansalaisella, joka kuuluu tämän päätöksen soveltamisalaan ja jolle on annettu oikeus asua kyseisen jäsenvaltion alueella mutta jolla on tässä vastaanottavassa jäsenvaltiossa vain tiettyä tarkoitusta varten ja tietyksi ajaksi myönnetty tilapäinen oleskeluoikeus, olisi oltava varsinainen oleskeluoikeus tai oleskelulupa, jotta hänellä olisi oikeus saada perheavustuksia lapselleen, joka asuu hänen kanssaan kyseisessä jäsenvaltiossa, kun tämän jäsenvaltion kansalaisten on tätä varten ainoastaan asuttava siellä.

47 Jotta näin uudelleen muotoiltuihin kysymyksiin voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, on ensin tutkittava, onko päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohta sellainen, että yksityinen oikeussubjekti voi välittömästi sen perusteella saada oikeuksia, joihin tämä voi vedota jäsenvaltion tuomioistuimessa. Jos näin on, tämän jälkeen on päätettävä, kattaako tämä päätös tilanteen, jossa pääasian kantajan kaltainen Turkin kansalainen, joka pääasiassa kyseessä olevan kaltaista avustusta vaatii jäsenvaltiossa, jossa hänellä on oikeus asua, ja lopuksi on tutkittava, estääkö päätöksen N:o 3/80 kyseiseen määräykseen kirjattu sosiaaliturva-alaa koskeva syrjintäkiellon periaate sen, että vastaanottava jäsenvaltio asettaisi tämän etuuden myöntämiseksi turkkilaisille siirtolaisille ankarammat edellytykset kuin omille kansalaisilleen.

Päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdan välitön oikeusvaikutus

48 Saksan, Ranskan, Alankomaiden, Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset katsovat, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin ei olekaan lausunut päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdan välittömästä oikeusvaikutuksesta asiassa C-277/94, Taflan-Met ym., 10.9.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-4085), tämän tuomion perusteluista ilmenee kuitenkin, että sillä on yleinen ulottuvuus.

49 Yhteisöjen tuomioistuin on tässä tuomiossa katsonut, että päätöstä N:o 3/80 on ollut tarkoitus täydentää ja että se on aiottu panna myöhemmin täytäntöön yhteisössä neuvoston toimenpiteellä (33 kohta) ja että vaikka tietyt tämän päätöksen määräyksistä ovat selkeitä ja täsmällisiä, päätöstä ei voida soveltaa, koska neuvosto ei ole ryhtynyt täytäntöönpanoa koskeviin lisätoimenpiteisiin (37 kohta).

50 Tästä seuraa näiden hallitusten mukaan, että millään päätöksen N:o 3/80 määräyksellä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta jäsenvaltion alueella niin kauan kuin neuvosto ei ole toteuttanut sellaisia tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi välttämättömiä lisätoimenpiteitä, joita komissio on esittänyt asetusehdotuksessaan.

51 Tältä osin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut edellä mainitussa asiassa Taflan-Met ym. antamansa tuomion 21 ja 22 kohdassa, että ETY—Turkki-assosiaationeuvoston päätösten sopimukseen perustuvasta velvoittavuudesta seuraa, että päätös N:o 3/80 on tullut voimaan tekoajankohtanaan eli 19.9.1980 ja se sitoo sopimuspuolia tästä ajankohdasta lukien.

52 Samassa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on lausunut, että koska neuvosto ei ole ryhtynyt päätöksen N:o 3/80 täytäntöönpanon kannalta välttämättömiin lisätoimenpiteisiin, tämän päätöksen 12 ja 13 artiklalla ei ole välitöntä oikeusvaikutusta jäsenvaltioiden alueella eikä yksityisillä näin ollen ole oikeutta vedota näihin artikloihin kansallisissa tuomioistuimissa.

53 Edellä mainitussa asiassa Taflan-Met ym. pääasian kantajat vaativat työkyvyttömyys- tai leskeneläkettä päätöksen N:o 3/80 12 ja 13 artiklan mukaisten yhteensovittamissääntöjen perusteella. Tämä asia koski näin ollen peräkkäin useammassa jäsenvaltiossa työskennelleiden turkkilaisten siirtotyöläisten oikeutta taikka näiden työntekijöiden jälkeen jääneiden oikeutta saada tiettyjä sosiaaliturvaetuuksia tämän päätöksen III osaston 2 luvussa, jonka otsikkona on "Työkyvyttömyys", ja 3 luvussa, jonka otsikkona on "Vanhuus ja kuolema (eläkkeet)", mainittuja sovellettavia kansallisia lainsäädäntöjä koskevien teknisten yhteensovittamismääräysten perusteella.

54 Yhteisöjen tuomioistuin on tässä yhteydessä todennut edellä mainitussa asiassa Taflan-Met ym. antamansa tuomion 29 ja 30 kohdassa, että verrattaessa asetusta N:o 1408/71 ja sen soveltamisasetusta N:o 574/72 päätökseen N:o 3/80 voidaan havaita, että vaikka päätöksessä N:o 3/80 viitataankin näiden asetusten tiettyihin säännöksiin, siinä ei ole monta sellaista täsmällistä ja yksityiskohtaista määräystä, joita on kuitenkin pidetty välttämättöminä asetuksen N:o 1408/71 panemiseksi täytäntöön yhteisössä. Yhteisöjen tuomioistuin korostaa tuomion 32 kohdassa erityisesti viittaamalla asetuksen N:o 1408/71 asianomaisiin säännöksiin, että vaikka päätöksessä N:o 3/80 ilmaistaankin se perusperiaate, että kaudet lasketaan yhteen sairauden ja äitiyden, työkyvyttömyyden sekä vanhuuden perusteella maksettavissa etuuksissa sekä kuolintapausavustuksissa ja perhe-etuuksissa, tämän periaatteen soveltaminen edellyttää kuitenkin, että tätä ennen on annettu samanlaisia täyden-

täviä, täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä kuin asetuksessa N:o 574/72 on. Yhteisöjen tuomioistuin toteaa tuomion 35 ja 36 kohdassa, että tämäntyyppiset toimenpiteet, samoin kuin etuuksien päällekkäisyyden estämistä ja sovellettavan lainsäädännön määrittämistä koskevat säännökset sisältyivät vain komission 8.2.1983 tekemään ehdotukseen päätöksen N:o 3/80 soveltamista yhteisössä koskevaksi neuvoston asetukseksi (ETY), jota neuvosto ei kuitenkaan vielä ole hyväksynyt. Yhteisöjen tuomioistuin on päätellyt tästä, että päätöksen N:o 3/80 yhteensovittamissääntöihin, joihin pääasian kantajat ovat perustaneet vaatimuksensa, ei voida suoraan vedota jäsenvaltion kansallisissa tuomioistuimissa ennen näiden täytäntöönpanosäännösten hyväksymistä.

55 Nyt käsiteltävänä oleva asia ei sitä vastoin koske tällaisia päätöksen N:o 3/80 III-osastoon kuuluvia yhteensovittamismääräyksiä. Sürül perustaa kanteensa yksinomaan kyseisen päätöksen 3 artiklan 1 kohdassa ilmaistuun kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteeseen saadakseen siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, ja vain tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla sosiaaliturvaetuuden samoin edellytyksin kuin vastaanottavan jäsenvaltion kansalaiset.

56 Komission asetusehdotus päätöksen N:o 3/80 täytäntöönpanemiseksi yhteisössä ei sisällä säännöksiä kyseisen 3 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi; kyseinen säännös on sellaisenaan otettu asetuksesta N:o 1408/71, jonka soveltamisasetus N:o 574/72 ei myöskään sisällä tämän säännöksen täytäntöönpanotoimenpiteitä.

57 Tästä seuraa, että vaikka perustelua, jonka vuoksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, ettei yhteisön oikeuden nykytilassa päätöksen N:o 3/80 12 ja 13 artiklalla ole välitöntä oikeusvaikutusta, on sovellettava analogisesti kaikkiin muihin tämän päätöksen määräyksiin, jotka edellyttävät täydentäviä toimenpiteitä niiden soveltamiseksi käytännössä, kyseistä perustelua ei voida siirtää koskemaan päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdassa ilmaistua yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sosiaaliturvan alalla.

58 Pääasian kaltaisessa tilanteessa ei voi nimittäin esiintyä eri jäsenvaltioissa täyttyneiden kausien yhteenlaskemisesta, eri toimivaltaisten laitosten maksamien etuuksien päällekkäisyyden estämisestä ja sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämisestä johtuvan kaltaista teknistä ongelmaa, koska pääasian kantaja vetoaa ainoastaan vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön ja päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdassa ilmaistun kansallisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon samanaikaiseen soveltamiseen. Tätä vaatimusta voidaan tutkia ilman, että olisi tarpeen turvautua yhteensovittamistoimenpiteisiin, joita neuvosto ei vielä ole hyväksynyt.

59 Näin ollen Saksan, Ranskan, Alankomaiden, Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten esittämää väitettä ei voida hyväksyä, joten on tutkittava, täyttääkö päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohta sellaiset edellytykset, että sillä olisi välitön oikeusvaikutus jäsenvaltioiden alueella.

60 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön ja kolmansien maiden välisessä sopimuksessa olevan määräyksen on katsottava olevan välittömästi sovellettavissa, kun se sanamuotonsa sekä sopimuksen tarkoituksen ja luonteen huomioon ottaen sisältää selkeän ja täsmällisen velvoitteen, jonka täytäntöönpano tai oikeusvaikutusten syntyminen ei edellytä muita toimenpiteitä (ks. mm. asia 12/86, Demirel, tuomio 30.9.1987, Kok. 1987, s. 3719, 14 kohta; asia C-18/90, Kziber, tuomio 31.1.1991, Kok. 1991, s. I-199, 15 kohta ja asia C-162/96, Racke, tuomio 16.6.1998, Kok. 1998, s. I-3655, 31 kohta). Asiassa C-192/89, Sevince, 20.9.1990 antamassaan tuomiossa (Kok. 1990, s. I-3461, 14 ja 15 kohta) yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että samojen edellytysten on täytyttävä, kun ratkaistaan, voiko ETY—Turkki-assosiaationeuvoston päätöksen määräyksillä olla välitön oikeusvaikutus.

61 Sen ratkaisemiseksi, vastaako päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohta näitä arviointiperusteita, on aluksi tarkasteltava sen sanamuotoa.

62 Tältä osin on todettava, että tässä säännöksessä on selvä, täsmällinen ja ehdoton kielto syrjiä kansalaisuuden perusteella henkilöitä, jotka asuvat jonkin jäsenvaltion alueella ja joihin sovelletaan päätöksen N:o 3/80 määräyksiä.

63 Kuten komissio on perustellusti korostanut, tässä yhdenvertaisen kohtelun säännössä määrätään velvollisuudesta saavuttaa tietty lopputulos, ja se on perusolemukseltaan sellainen, että yksityinen oikeussubjekti voi vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa voidakseen vaatia sitä jättämään soveltamatta jäsenvaltion lainsäädännön sellaiset syrjivät säännökset, joissa asetetaan oikeuden myöntämiselle sellainen edellytys, jonka täyttymistä ei vaadita jäsenvaltion omilta kansalaisilta, eikä tätä varten vaadita täydentävien soveltamistoimenpiteiden hyväksymistä (ks. tämän tuomion 56 ja 58 kohta).

64 Tätä toteamusta tukee se seikka, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdalla vain pannaan täytäntöön ja konkretisoidaan nimenomaan sosiaaliturvan alalla kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon yleinen periaate, joka sisältyy sopimuksen 9 artiklaan, jossa viitataan ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklaan, josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 6 artikla (josta on muutettuna tullut EY 12 artikla).

65 Tätä tulkintaa vahvistaa lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen vakiintunut oikeuskäytäntö (ks. em. asia Kziber, tuomion 15—23 kohta, joka on vahvistettu asialla C-58/93, Yousfi, tuomio 20.4.1994, Kok. 1994, s. I-1353, 16—19 kohta; asialla C-103/94, Krid, tuomio 5.4.1995, Kok. 1995, s. I-719, 21—24 kohta; asialla C-126/95, Hallouzi-Choho, tuomio 3.10.1996, Kok. 1996, s. I-4807, 19 ja 20 kohta ja asialla C-113/97, Babahenini, tuomio 15.1.1998, Kok. 1998, s. I-183, 17 ja 18 kohta), joka liittyy yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen, joka sisältyy Alger'ssa 26 päivänä huhtikuuta 1976 allekirjoitetun ja yhteisön puolesta 26 päivänä syyskuuta 1978 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2210/78 (EYVL L 263, s. 1) hyväksytyn, Euroopan talousyhteisön ja Algerian demokraattisen kansantasavallan yhteistyösopimuksen 39 artiklan 1 kohtaan sekä Rabatissa 27 päivänä huhtikuuta 1976 allekirjoitetun ja yhteisön puolesta 26 päivänä syyskuuta 1978 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2211/78 (EYVL L 264, s. 1) hyväksytyn, Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan yhteistyösopimuksen 41 artiklan 1 kohtaan.

66 Tämän oikeuskäytännön mukaan näillä määräyksillä, joissa kielletään kaikki Algerian kansalaisiin ja Marokon kansalaisiin kohdistuva kansalaisuuteen perustuva syrjintä sosiaaliturva-alalla verrattuna vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisiin, on välitön oikeusvaikutus huolimatta siitä, että yhteistyöneuvosto ei ole hyväksynyt ETY—Algeria-sopimuksen 40 artiklan 1 kohdan ja ETY—Marokko-sopimuksen 42 artiklan 1 kohdan mukaisia toimenpiteitä, jotka koskevat ensiksi mainitun sopimuksen 39 artiklassa ja toiseksi mainitun sopimuksen 41 artiklassa mainittujen periaatteiden täytäntöönpanoa.

67 Edellä kuvailtua tulkintaa ei kyseenalaista se, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että siihen sisältyvän kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa noudatetaan, "jollei tämän päätöksen erityisistä määräyksistä muuta johdu".

68 Tältä osin riittää, kun todetaan, että pääasiassa kyseessä olevien perheavustusten osalta päätöksessä N:o 3/80 ei määrätä mitään poikkeusta tai rajoitusta sen 3 artiklan 1 kohdassa ilmaistun yhdenvertaisen kohtelun osalta. Kun otetaan huomioon tämän periaatteen perustavanlaatuisuus, kyseinen varaus, jossa samanaikaisesti toistetaan asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohdan teksti ja joka sisältyy samoin sopimuksen 9 artiklaan sekä perustamissopimuksen 6 artiklaan, ei itsessään vaikuta sen määräyksen välittömään sovellettavuuteen, josta poikkeamisen se sallii (ks. tämänsuuntaisesti em. asia Sevince, tuomion 25 kohta) poistamalla kansallisen kohtelun säännöltä ehdottomuuden.

69 Toteamus siitä, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdan mukainen syrjintäkiellon periaate voi säännellä suoraan yksityisten oikeussubjektien asemaa, ei ole myöskään ristiriidassa sen sopimuksen tarkoituksen ja luonteen kanssa, johon tämä määräys liittyy.

70 Sopimuksen tarkoituksena on assosiaation perustaminen sopimuspuolten kaupallisten ja taloudellisten suhteiden kehittämisen edistämiseksi myös työvoiman osalta toteuttamalla asteittain työntekijöiden vapaa liikkuvuus, jotta Turkin kansan elin-

taso parantuisi ja Turkin tasavallan liittyminen yhteisöön helpottuisi (ks. sopimuksen neljäs perustelukappale).

71 Pöytäkirjan, joka sen 62 artiklan mukaan on erottamaton osa sopimusta, 36 artiklassa määrätään työntekijöiden vapaan liikkuvuuden asteittaisen toteuttamisen aikataulu ja 39 artiklassa määrätään, että assosiaationeuvosto antaa sosiaaliturvan alalla määräyksiä yhteisön alueella liikkuvien turkkilaisten työntekijöiden ja heidän yhteisön alueella asuvien perheittensä hyväksi. Tämän perusteella assosiaationeuvosto teki päätöksen N:o 3/80, jonka tavoitteena on taata sosiaaliturvaetuuksien maksaminen turkkilaisille siirtolaisille yhteisössä.

72 Lisäksi se seikka, että sopimuksen tarkoituksena on olennaisesti edistää Turkin taloudellista kehitystä ja että näin ollen yhteisön velvoitteet ovat epätasapainossa kyseisen kolmannen maan velvoitteisiin nähden, ei ole esteenä sille, että yhteisö tunnustaa sopimuksen tietyillä määräyksillä olevan välitön oikeusvaikutus (ks. analogisesti asia 87/75, Bresciani, tuomio 5.2.1976, Kok. 1976, s. 129, 23 kohta; em. asia Kziber, tuomion 21 kohta ja asia C-469/93, Chiquita Italia, tuomio 12.12.1995, Kok. 1995, s. I-4533, 34 kohta).

73 Kuten tämän tuomion 55, 56 ja 58 kohdasta ilmenee, päätöksen N:o 3/80 muut määräykset eivät vaikuta siihen, että pääasian kaltaisessa asiassa sovelletaan päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaan sisältyvää sääntöä, jonka mukaan päätöksen soveltamisalaan kuuluvat ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa asuvat henkilöt rinnastetaan tämän valtion kansalaisiin kieltämällä kaikki asianomaisten kansalaisuuteen perustuva syrjintä, joka johtuu kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännöstä.

74 Edellä esitetystä seuraa, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan päätöksen soveltamisalalla täsmällinen ja ehdoton periaate, joka on riittävän käyttökelpoinen, jotta kansalliset tuomioistuimet voivat soveltaa sitä ja joka näin ollen

voi säännellä yksityisten oikeussubjektien oikeusasemaa. Tällä määräyksellä on tunnustettava olevan välitön oikeusvaikutus, mikä merkitsee siis sitä, että oikeussubjektit, joihin sitä sovelletaan, voivat vedota siihen jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

Päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdan soveltamisala

75 Vaikka onkin selvää, että pääasiassa kyseessä olevat perheavustukset ovat päätöksen N:o 3/80 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuja perhe-etuuksia ja että ne näin ollen kuuluvat päätöksen aineelliseen soveltamisalaan, Saksan hallitus kiistää sitä vastoin sen, että Sürül kuuluisi tämän päätöksen henkilölliseen soveltamisalaan.

76 Siten sen mukaan pääasian kantajaa ei voida pitää päätöksen N:o 3/80 1 artiklan b alakohdassa ja 2 artiklan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettuna työntekijänä.

77 Saksan hallitus korostaa tältä osin kirjallisissa huomautuksissaan, että se, että on vakuutettuna sosiaaliturvan tietyllä osa-alueella, ei riitä siihen, että henkilöä voitaisiin pitää työntekijänä sosiaaliturvan muiden osa-alueiden osalta, koska päätöksen N:o 3/80 1 artiklan b alakohdan i ja ii alakohdassa olevien määritelmien ei voida tulkita olevan vaihtoehtoisia vaan päinvastoin sovellettavissa erityisesti määrättyihin ja erillisiin riskeihin ja järjestelmiin. Vaikka siis oletettaisiinkin, että Sürül olisi kuulunut lakisääteiseen eläkevakuutusjärjestelmään lapsensa syntymää seuranneiden kolmen ensimmäisen vuoden aikana (ks. tämän tuomion 40 kohta), hän ei pelkästään tämän seikan perusteella kuulu muiden sosiaaliturvan osa-alueiden, kuten esimerkiksi perheavustusten, piiriin.

78 Saksan hallitus lisää, että oikeus perheavustuksiin ei Saksassa riipu siitä, onko henkilö vakuutettuna pakollisella tai valinnaisella vakuutuksella, vaan se kuuluu kaikille kansalaisille riippumatta siitä, ovatko he työssä. Vaikka päätöksen N:o 3/80 1 artiklan b alakohdan ii alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetussa liitteessä ei olekaan erityisiä yksityiskohtaisia soveltamissääntöjä Saksan osalta, nyt käsiteltävänä olevassa asiassa olisi analogisesti sovellettava kyseisen päätöksen 25 artiklan 1 kohdan nojalla asetuksen N:o 1408/71 liitteessä I olevan I kohdan C kohtaa ("Saksa").

79 Saksan hallituksen mukaan tästä seuraa, että perhe-etuuksien osalta, joihin pääasiassa kyseessä oleva avustus kuuluu, vain henkilö, joka on pakollisesti vakuutettu työttömyyden varalta tai joka saa tästä vakuutusjärjestelmästä rahasuorituksina sairausvakuutusetuuksia tai niihin verrattavia etuuksia, voidaan luokitella työntekijäksi. Sürül ei kuitenkaan täytä mitään näistä edellytyksistä.

80 Saksan hallitus väittää, että pääasian kantajaa ei myöskään voida pitää päätöksen N:o 3/80 1 artiklan a alakohdassa ja 2 artiklan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuna työntekijän perheenjäsenenä.

81 Kantajan puoliso oli tosin tehnyt Saksassa palkkatyötä opintojensa ohessa, mutta Saksan lainsäädännön mukaan hänellä ei ole ollut velvollisuutta vakuuttaa itseään työttömyyden, sairauden ja vanhuuden varalta. Pakollisia olivat ainoastaan lakisääteiseen työtapaturmavakuutusjärjestelmään suoritettavat maksut, jotka kantajan puolison työnantaja oli kokonaisuudessaan maksanut. Tämän tuomion 77 kohdassa mainituista syistä kantajan puoliso kuului näin ollen yksinomaan päätöksen N:o 3/80 niiden määräysten soveltamisalaan, jotka koskevat tapaturmavakuutusta, mutta ei niiden, joilla säännellään sosiaaliturvan muita osa-alueita, erityisesti perheavustuksia. Näin ollen kantajan puolisoa ei voida pitää työntekijänä eikä kantajaa tässä päätöksessä tarkoitettuna työntekijän perheenjäsenenä perheavustusten saamiseksi.

82 Näiden toteamusten oikeellisuutta arvioitaessa on korostettava ensinnäkin, että määritelmä, joka päätöksen N:o 3/80 1 artiklan b alakohdassa annetaan päätöksen soveltamiseksi "työntekijöihin", vastaa hyvin suurelta osin asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan a alakohdassa olevaa 'työntekijän' käsitettä.

83 Päätöksen N:o 3/80 1 artiklan a alakohdan mukaan ilmaisulla 'perheenjäsen' on sama merkitys kuin asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan f alakohdassa.

84 Päätöksen N:o 3/80 henkilöllisen soveltamisalan määritelmä, joka sisältyy päätöksen 2 artiklaan, pohjautuu asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan 1 kohdassa olevaan määritelmään.

85 Toiseksi on todettava, että oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan a alakohdassa olevan 'työntekijän' käsitteen määritelmä on merkitykseltään yleinen "tässä asetuksessa" ja siihen kuuluvat näin ollen kaikki henkilöt, jotka on vakuutettu yhden tai useamman jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön mukaisesti riippumatta siitä, ovatko he työssä (ks. asia 182/78, Pierik II, tuomio 31.5.1979, Kok. 1979, s. 1977, 4 kohta). Tällä käsitteellä tarkoitetaan kaikkia henkilöitä, jotka on vakuutettu jossakin asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan a alakohdassa mainitussa sosiaaliturvajärjestelmässä niiden vakuutustapahtumien varalta, jotka tässä säännöksessä on mainittu, ja sellaisin edellytyksin, jotka tässä säännöksessä on mainittu (ks. asia C-2/89, Kits van Heijningen, tuomio 3.5.1990, Kok. 1990, s. I-1755, 9 kohta).

86 Tästä seuraa — kuten yhteisöjen tuomioistuin on muun muassa asiassa C-85/96, Martínez Sala, 12.5.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-2691, 36 kohta) ja asiassa C-275/96, Kuusijärvi, 11.6.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-3419, 21 kohta) katsonut — että henkilöä on työsuhteen olemassaolosta riippumatta

pidettävä työntekijänä, jos hän on yhdenkin vakuutustapahtuman varalta vakuutettuna joko pakollisella tai valinnaisella vakuutuksella jossakin yleisessä taikka erityisessä sosiaaliturvajärjestelmässä.

87 Saksan hallituksen esittämästä väitteestä, joka koskee asetuksen N:o 1408/71 liitteessä I olevan I kohdan C kohdan ("Saksa") soveltamista analogisesti, on todettava, että päätöksen N:o 3/80 25 artiklan 1 kohdassa määrätään, että "asetuksen (ETY) N:o 1408/71 liitteet I, III ja IV pätevät tätä päätöstä sovellettaessa", joten kyseistä liitettä sovelletaan päätöksen N:o 3/80 yhteydessä.

88 Asetuksen N:o 1408/71 liitteessä I olevan I kohdan "Palkatut työntekijät ja/tai itsenäiset ammatinharjoittajat (asetuksen 1 artiklan 2 alakohdan ii ja iii alakohta)" C kohdassa ("Saksa") säädetään seuraavaa:

"Jos toimivaltainen laitos, joka myöntää perhe-etuuksia asetuksen III osaston 7 luvun mukaisesti, on saksalainen laitos, asetuksen 1 artiklan a alakohdan ii alakohdan mukaan:

a) palkatulla työntekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka on pakollisesti vakuutettu työttömyyden varalta, tai henkilöä, joka tällaisen vakuutuksen perusteella saa sairausvakuutuksen nojalla rahaetuuksia tai niihin verrattavia etuuksia;

— —."

89 Tältä osin on todettava, että kuten tämän säännöksen sanamuodosta selvästi käy ilmi, liitteessä I olevan I kohdan C kohdassa yksilöidään tai rajoitetaan asetuksen

N:o 1408/71 1 artiklan a kohdan ii alakohdassa tarkoitettua palkatun työntekijän käsitettä ainoastaan saman asetuksen III osaston 7 luvun mukaan myönnettävien perhe-etuuksien kannalta (em. asia Martínez Sala, tuomion 43 kohta).

90 Kuten julkisasiamies on todennut 12.2.1998 antamansa ratkaisuehdotuksen 57 ja 58 kohdassa, III osaston 7 luvun missään säännöksissä ei tarkoiteta pääasian kantajan kaltaisessa tilanteessa olevaa henkilöä. Pääasian kaikki keskeiset elementit rajoittuvat vastaanottavaan jäsenvaltioon, jossa Sürülin pariskunta lapsineen asuu, ja pääasian kantaja vaatii perheavustuksia kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla (ks. tämän tuomion 55 ja 58 kohta).

91 Näin ollen asetuksen N:o 1408/71 liitteessä I olevan I kohdan C kohdan mukaisia rajoituksia ei voida soveltaa pääasian kantajaan, joten päätöksessä N:o 3/80 tarkoitettu työntekijän asema on hänen osaltaan ratkaistava ainoastaan tämän päätöksen 1 artiklan b alakohdan nojalla.

92 Pääasian asiakirja-aineistosta ilmenee vielä, että Saksan toimivaltaiset viranomaiset ovat aluksi maksaneet Sema Sürülille perheavustuksia siitä huolimatta, että hän ei täyttänyt asetuksen N:o 1408/71 tämän liitteen mukaisia edellytyksiä, ja että ne ovat lakanneet maksamasta niitä vasta, kun 1.1.1994 tuli voimaan uusi kansallinen laki, jonka nojalla tämäntyyppisten etuuksien saaminen riippuu Saksassa asuvien ulkomaalaisten osalta tietyntyyppisestä oleskeluasiakirjasta.

93 Edellä esitetyn perusteella pääasian kantajan kaltainen Turkin kansalainen voi siis saada päätöksessä N:o 3/80 tarkoitetun työntekijän asemaan liittyvät oikeudet, jos osoitetaan, että hän on vakuutettu edes yhden vakuutustapahtuman varalta pakollisella tai valinnaisella vakuutuksella tämän päätöksen 1 artiklan b alakohdassa mainitussa yleisessä tai erityisessä sosiaaliturvajärjestelmässä. Asia on näin sen kauden

osalta, jonka aikana asianomainen henkilö kuului lakisääteisen eläkevakuutuksen piiriin, kuten kansallinen tuomioistuin toteaa toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään.

94 Vastaavasti sen kauden osalta, jonka aikana asianomainen henkilö ei kuulunut sosiaaliturvajärjestelmään, hän voi saada päätöksessä N:o 3/80 tarkoitetun työntekijän perheenjäsenen asemaan liittyviä oikeuksia, jos osoitetaan, että hänen aviomiehensä on vakuutettu edes yhden vakuutustapahtuman varalta pakollisella tai valinnaisella vakuutuksella kyseisen päätöksen 1 artiklan b alakohdassa mainitussa yleisessä tai erityisessä sosiaaliturvajärjestelmässä. Tämä edellytys täyttyy, jos kyseinen henkilö on vakuutettu lakisääteisesti työtapaturmien varalta, kuten kansallinen tuomioistuin toteaa kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessään.

95 Kansallisen tuomioistuimen, joka yksinomaan on toimivaltainen toteamaan sen ratkaistavaksi saatetun riita-asian tosiseikat ja arvioimaan niitä sekä tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista lainsäädäntöä, on päätettävä, voidaanko Sema Sürülin itsensä katsoa olleen työntekijä riidanalaisena ajankohtana. Jos katsottaisiin, että näin ei ole kyseisen ajanjakson osalta joko kokonaan tai osittain, kansallisen tuomioistuimen on vielä päätettävä, täyttääkö kantajan aviomies kyseisenä ajanjaksona tämän tuomion 94 kohdassa mainitun edellytyksen, jotta hänet on katsottava työntekijäksi, niin että kantaja, joka on turkkilaisen työntekijän puolisona saanut luvan tulla vastaanottavaan jäsenvaltioon perheen yhdistämisen nimissä, olisi päätöksessä N:o 3/80 tarkoitettu perheenjäsen.

Päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaan sisältyvän syrjintäkiellon periaatteen ulottuvuus

96 Siinä tapauksessa, että pääasian kantajan kaltainen henkilö kuuluu päätöksen N:o 3/80 henkilölliseen soveltamisalaan, on seuraavaksi ratkaistava, onko tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava niin, että sillä estetään sellaisen kansallisen lainsää-

dännön soveltaminen, jossa edellytetään, että Turkin kansalaisella, jolla on lupa asua kyseisen jäsenvaltion alueella ja oleskella siellä laillisesti, on tietyntyyppinen oleskeluasiakirja, jotta hän saisi perheavustuksia.

97 Tältä osin on ensiksi korostettava, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdassa tämän päätöksen soveltamisalalla vahvistettu kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaate merkitsee, että päätöksessä tarkoitettuja Turkin kansalaisia on kohdeltava samalla tavalla kuin vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisia, joten tämän jäsenvaltion lainsäädännössä ei voida asettaa Turkin kansalaisille muita tai ankarampia edellytyksiä kuin ne, joita sovelletaan jäsenvaltion omiin kansalaisiin (ks. analogisesti asia 186/87, Cowan, tuomio 2.2.1989, Kok. 1989, s. 195, 10 kohta ja em. asia Kziber, tuomion 28 kohta ja em. asia Hallouzi-Choho, tuomion 35 ja 36 kohta).

98 Tästä seuraa, että Turkin kansalaisen, jolle on annettu lupa tulla jäsenvaltioon turkkilaisen siirtotyöläisen perheen yhdistämisen nimissä ja joka asuu laillisesti tässä jäsenvaltiossa yhdessä edellä mainitun siirtotyöläisen kanssa, on voitava saada vastaanottavassa jäsenvaltiossa tämän jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyt sosiaaliturvaetuudet samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omien kansalaisten.

99 Tämän jälkeen on todettava, että BKGG:n kaltaisen lainsäädännön nojalla perheavustuksia voivat vaatia kaikki ne, joiden kotipaikka tai joiden vakituinen asuinpaikka on kyseisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvalla alueella, jos heidän huollettavanaan olevien lasten kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka on samalla alueella.

100 BKGG:ssä säädetään kuitenkin 1.1.994 lähtien, että Saksassa asuvilla ulkomaalaisilla, joita ei voida rinnastaa saksalaisiin, on oikeus perheavustuksiin vain, jos heillä on tietyntyyppinen oleskeluasiakirja.

101 Näin ollen pääasian kantajan kaltaiselta Turkin kansalaiselta, jolle on annettu lupa asua vastaanottavan jäsenvaltion alueella, joka asuu siellä tosiasiallisesti lapsensa kanssa ja joka täyttää kaikki ne edellytykset, joita asianomaisessa lainsäädännössä asetetaan jäsenvaltion omille kansalaisille, evätään oikeus perheavustuksiin lapselleen pelkästään siitä syystä, että hän ei täytä oleskeluoikeutta tai oleskelulupaa koskevaa edellytystä.

102 Koska tämän edellytyksen täyttymistä ei voida vaatia kyseisen jäsenvaltion kansalaiselta, vaikka hän oleskelisikin siellä vain tilapäisesti, sillä tarkoitetaan näin ollen vain ulkomaalaisia ja sen soveltaminen johtaa siten kansalaisuuteen perustuvaan epäyhdenvertaiseen kohteluun.

103 Näin ollen on katsottava, että se, että jäsenvaltio edellyttää päätöksen N:o 3/80 soveltamisalaan kuuluvalla Turkin kansalaisella olevan tietyntyyppinen oleskeluasiakirja, jotta tämä voisi saada pääasiassa kyseessä olevan avustuksen kaltaisen etuuden, vaikka mitään tällaista asiakirjaa ei edellytetä kyseisen valtion omilta kansalaisilta, on kyseisen päätöksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua syrjintää.

104 Koska yhteisöjen tuomioistuimelle ei ole esitetty mitään väitettä, jolla voitaisiin perustella objektiivisesti tämä erilainen kohtelu, tällainen syrjintä on ristiriidassa päätöksen N:o 3/80 tämän määräyksen kanssa.

105 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että siinä kielletään jäsenvaltiota edellyttämästä tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvalta Turkin kansalaiselta, jolle on annettu lupa asua jäsenvaltion alueella, mutta jolla on tässä vastaanottavassa jäsenvaltiossa vain tilapäinen, määrättyä tarkoitusta varten ja rajoitetuksi ajaksi myönnetty oleskelulupa, että hänellä olisi oltava tietynlainen oleskeluoikeus tai oleskelulupa, jotta hänellä olisi oikeus saada perheavustuksia lapselleen, joka

asuu hänen kanssaan kyseisessä jäsenvaltiossa, kun jäsenvaltion omilta kansalaisilta edellytetään näiden avustusten saamiseksi ainoastaan, että he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa.

Tämän tuomion ajallinen vaikutus

106 Saksan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ovat suullisissa huomautuksissaan pyytäneet yhteisöjen tuomioistuinta rajoittamaan tämän tuomion ajallisia vaikutuksia, jos se toteaa, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaan sisältyvää kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta on tulkittava niin, että pääasian kantajan kaltainen Turkin kansalainen voi sen perusteella vaatia vastaanottavassa jäsenvaltiossa perheavustuksia samoin edellytyksin kuin tämän valtion omat kansalaiset. Nämä hallitukset korostavat, että tällainen tuomio olisi omiaan saattamaan kyseenalaisiksi merkittävän määrän jo jonkin aikaa voimassa olleen kansallisen lainsäädännön nojalla vahvistettuja oikeussuhteita ja aiheuttamaan vakavia taloudellisia seurauksia jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmille.

107 Tältä osin on muistutettava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jonka mukaan tulkinta, jonka yhteisöjen tuomioistuin perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisen toimivallan nojalla antaa yhteisön oikeuden säännöstä, valaisee ja selventää tarvittaessa säännön merkitystä ja ulottuvuutta sellaisena, kuin sitä on täytynyt tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet siis voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyynnön johdosta annettua tuomiota, jos edellytykset tämän säännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (ks. mm. asia 24/86, Blaizot, tuomio 2.2.1988, Kok. 1988, s. 379, 27 kohta).

108 Yhteisöjen tuomioistuin voi ainoastaan poikkeustapauksissa ryhtyä yhteisön oikeusjärjestykseen olennaisesti kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittamaan asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota säännökseen tai määräykseen, jota yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut, vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällainen rajoitus voidaan hyväksyä vain siinä tuomiossa, jossa annetaan pyydetty tulkintaratkaisu (ks. mm. asia C-35/97, komissio v. Ranska, tuomio 24.9.1998, Kok. 1998, s. I-5325, 49 kohta).

109 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava ensiksi, että yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään nyt ensimmäisen kerran tulkitsemaan päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaa.

110 Edellä mainitussa asiassa Taflan-Met ym. annettu tuomio on perustellusti saattanut aiheuttaa epävarmuutta sen osalta, voivatko yksityiset oikeussubjektit vedota kansallisessa tuomioistuimessa kyseisen päätöksen 3 artiklan 1 kohtaan.

111 Näin ollen tärkeät oikeusvarmuutta koskevat seikat estävät sen, että kyseenalaistettaisiin ennen tämän tuomion julistamista lopullisesti ratkaistut oikeussuhteet, koska tämä kyseenalaistaminen järkyttäisi taannehtivasti jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien rahoitusta.

112 Jottei yksityisten oikeussubjektien yhteisön oikeuteen perustuvien oikeuksien suojaan epäoikeutetusti puututa, on kuitenkin tarpeen poiketa tämän tuomion vaikutusten rajoittamisesta niiden henkilöiden hyväksi, jotka ennen tämän tuomion julistamista ovat saattaneet asian vireille tuomioistuimessa tai esittäneet vastaavan vaatimuksen.

113 Näin ollen on päätettävä, että päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen ei voida vedota tätä tuomiota edeltäneisiin ajanjaksoihin liittyviä etuuksia koskevien vaatimusten tueksi, lukuun ottamatta henkilöitä, jotka

ennen tätä päivää ovat saattaneet asian vireille tuomioistuimessa tai esittäneet vastaavan vaatimuksen.

Oikeudenkäyntikulut

114 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Ranskan, Alankomaiden, Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Sozialgericht Aachenin 24.7.1996 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta turkkilaisiin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 19 päivänä syyskuuta 1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että siinä kielletään jäsenvaltiota edellyttämästä tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvalta Turkin kansalaiselta, jolle on annettu lupa asua jäsenvaltion alueella mutta jolla on tässä vastaanottavassa jäsenvaltiossa

vain tilapäinen, määrättyä tarkoitusta varten ja rajoitetuksi ajaksi myönnetty oleskelulupa, että hänellä olisi oltava tietynlainen oleskeluoikeus tai oleskelulupa, jotta hänellä olisi oikeus saada perheavustuksia lapselleen, joka asuu hänen kanssaan kyseisessä jäsenvaltiossa, kun jäsenvaltion omilta kansalaisilta edellytetään näiden avustusten saamiseksi ainoastaan, että he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa.

2) **Päätöksen N:o 3/80 3 artiklan 1 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen ei voida vedota tätä tuomiota edeltäneisiin ajanjaksoihin liittyviä etuuksia koskevien vaatimusten tueksi, lukuun ottamatta henkilöitä, jotka ennen tätä päivää ovat saattaneet asian vireille tuomioistuimessa tai esittäneet vastaavan vaatimuksen.**

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Hirsch	Jann
Moitinho de Almeida	Gulmann	Murray	Edward
Ragnemalm	Sevón		Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 4 päivänä toukokuuta 1999.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti